

Kraków, 20 maja 2023 r.

Mgr Joanna Troszczyńska
Katedra Prawa Karnego
Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytetu Jagiellońskiego

Streszczenie rozprawy doktorskiej
pt. „Przestępstwo prania pieniędzy
na gruncie polskiego i francuskiego prawa karnego.
Analiza prawno-porównawcza.”

W ostatnich latach system przeciwdziałania i zwalczania prania pieniędzy (AML) w Polsce i we Francji ulega głębokim przeobrażeniom pod wpływem procesu harmonizacji prawa krajowego z prawem unijnym. Równolegle zmianie ulega percepcja przestępstwa prania pieniędzy w znaczeniu karnoprawnym. Przedmiotem rozprawy jest problematyka przestępstwa prania pieniędzy na gruncie polskiego i francuskiego prawa karnego. W ramach pracy została dokonana analiza prawno-porównawcza systemu AML w Polsce i we Francji, a także przestępstwa prania pieniędzy na gruncie polskiego i francuskiego prawa karnego. Analiza prawno-porównawcza jest ukierunkowana na zbadanie funkcjonowania przepisów kodeksowych penalizujących zachowania polegające na praniu pieniędzy w obu porządkach prawnych z uwzględnieniem czynników historycznych, kulturowych i ekonomiczno-społecznych. Potrzeba kryminalizacji czynów, których granice są niedookreślone ma przełożenie na trudności w zidentyfikowaniu dóbr prawnych, w które godzą. Ponadto, tzw. polityka zero tolerancji (*tolérance zero*) względem najpoważniejszych przestępstw, w tym prania pieniędzy, przesuwa obszar stosowania prawa karnego na jego przedpole.

Badanie prawno porównawcze jest nieodzowną częścią procesu zwanego transplantacją prawa, który polega na przeszczepieniu rozwiązania prawnego do rodzimego systemu prawnego. Punktem wyjścia jest wówczas odpowiednio dobrany funkcjonalny ekwiwalent, co bierze się z faktu, że państwa rozwinięte w praktyce mają podobne problemy społeczne.

Analiza prawno porównawcza ma ułatwić poszukiwanie sposobu rozstrzygnięcia problemu związanego z niską efektywnością ścigania prania pieniędzy. Pozwala też przyjrzeć się jak rozwiązywane są przez doktrynę i judykaturę spory względem tego samego typu zagadnień (np. związku przestępstwa prania pieniędzy z czynem bazowym lub ułatwień dowodowych). W obu krajach granice kryminalizacji prania pieniędzy są sformułowane szeroko. Paradoksalne jest przy tym, że z jednej strony pranie pieniędzy charakteryzuje się szerokim normatywnym ujęciem znamion (wręcz kwestionującym zasadność jego kryminalizacji w takim zakresie), a z drugiej strony jest przestępstwem, którego popełnienie trudno udowodnić. W pracy przyjęto tezę, zgodnie z którą konstrukcja art. 299 § 1 k.k., jest wadliwa i wpływa na niską efektywność zwalczania prania pieniędzy. Przepis ten charakteryzuje się nadmierną kazuistyką, która utrudnia wykładnię. Rozbudowana, także w drodze nowelizacji, treść przepisu daje możliwość przeciwstawnych interpretacji. Ta sytuacja skłania do poszukiwania skutecznych rozwiązań; jedną z dróg jest badanie komparatystyczne, które sprzyja również tworzeniu wspólnych standardów.

Praca składa się z czterech rozdziałów. W pierwszym przedstawione są podstawowe pojęcia związane ze zjawiskiem prania pieniędzy w ujęciu kryminologicznym. Omówiony został także proces kształtowania się międzynarodowych i unijnych regulacji w zakresie przeciwdziałania i zwalczania prania pieniędzy, które wpłynęły na przyjęte przez Polskę i Francję rozwiązania prawne. Zostały także zaprezentowane chronologicznie najważniejsze wewnętrzne regulacje, które wyznaczyły zakres kryminalizacji przestępstwa prania pieniędzy i zbudowały system AML w obu krajach. Drugi rozdział ma na celu ukazanie instytucjonalnego modelu systemu przeciwdziałania i zwalczania prania pieniędzy w Polsce i we Francji oraz zbadanie rozmiaru zjawiska prania pieniędzy w obu krajach. Trzeci rozdział wyznacza szeroką podstawę do badań prawno porównawczych. Jest on poświęcony analizie dogmatycznej struktury przestępstwa prania pieniędzy na gruncie polskiego i francuskiego kodeksu karnego. Analiza czynu zabronionego określonego w art. 299 § 1 k.k. została dokonana w oparciu o ustawowe znamiona czynu zabronionego, tj.: przedmiot ochrony, stronę przedmiotową, podmiot i stronę podmiotową. Natomiast osią analizy dogmatycznej

przestępstwa prania pieniędzy określonego w art. 324-1 francuskiego kodeksu karnego (*Code pénal*) są elementy konstytutywne tego przestępstwa, tj.: warunek wstępny (*condition préalable*), element materialny i element moralny. Analiza została wzbogacona o studium przypadku w celu lepszego zobrazowania mechanizmów zwalczania prania pieniędzy we Francji. Kluczowe znaczenie ma czwarty rozdział, w którym została przeprowadzona analiza prawnoporównawcza przestępstwa prania pieniędzy w oparciu o ustawowe znamiona czynu zabronionego. Jej celem było ustalenie różnic i podobieństw w konstrukcji tego przestępstwa w świetle polskiego i francuskiego kodeksu karnego, a także regulacji unijnych. W badaniu prawnoporównawczym zostały uwzględnione typy kwalifikowane i instytucje prawne, które ustawodawca przewidział dla tego typu przestępstwa, tj. przepadek i czynny żal. Rozprawę zamykają uwagi podsumowujące rezultaty porównania oraz postulaty *de lege ferenda*, których celem jest systemowa i kompleksowa zmiana przepisów dotyczących przestępstwa prania pieniędzy w polskim kodeksie karnym.

